

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

april 2023. godine

Bilten broj 4/2023

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	5
Nameštanje nabavki usluga održavanja sistema na naplatu karata i praćenje vozila	5
Saopštenja	7
Izmeniti način izbora rukovodilaca nezavisnih organa	7
Štetne i neobrazložene izmene akata EPS	8
Inicijative i analize	9
Sporni zakon posle tri godine stavlja se van snage	9
Mediji	10
Previše moći za jednu osobu	10

Aktivnosti

Na sastanku koji je Evropska komisija održala 25. aprila sa predstavnicima međunarodnih organizacija radi prikupljanja informacija od značaja za godišnje izveštaje, učestvovala je i Transparency International. Nove informacije o stanju korupcije i borbe protiv korupcije u Srbiji predstavio je Nemanja Nenadić, programski direktor TS. On je govorio o glavnim preliminarnim nalazima iz tekućeg istraživanja Sistem društvenog integriteta i o razvoju situacije u vezi sa ključnim prioritetima iz prethodnog izveštaja EK. Između ostalog, Nenadić je ukazao na odsustvo bilo kakvih aktivnosti državnih organa radi izmena zakona na osnovu preporuka GRECO i ODIHR, o nepromenjenom nezakonitom v.d. stanju u javnim preduzećima i državnoj upravi, o koruptivnim rizicima koji proističu iz načina transformacije EPS, problemima u ostvarivanju prava na pristup informacijama i izradi nove antikorupcijske strategije.

Tokom aprila su predstavnici TS, Nemanja Nenadić, Zlata Đorđević i advokat Robert Sepi učestvovali u radu podgrupa za izradu nove antikorupcijske strategije, 20. i 25. aprila. Oni su izneli predloge za definisanje procedura koje predstavljaju rizik za nastanak korupcije u više oblasti, a ti predlozi su mahom prihvaćeni od strane drugih učesnika. I pored toga, već sada se nazire jedan od mogućih problema - predstavnici pojedinih nadležnih državnih organa nisu učestvovali na ovim sastancima, što je pokazatelj njihove nedovoljne zainteresovanosti, ali potencijalno i malog značaja koji se izradi ovog dokumenta pridaje u Vladi Srbije. Ta se ocena prevashodno odnosi na Ministarstvo privrede, koje na dva održana sastanka nije imalo predstavnika kada se raspravljalo o merama za borbu protiv korupcije u javnim preduzećima.

Na poziv ministarke za evropske integracije, predstavnici šest organizacija iz koalicije prEUgovor sastali su se 24. aprila sa ministarkom Mišćević i njenim timom. Na sastanku je najavljeno predavljanje novog prEUgovor Alarm izveštaja. Nemanja Nenadić iz Transparentnosti je, između ostalog ukazao na veliko kašnjenje sa izmenama antikorupcijskih zakona i neadekvatan način nadzora nad sprovođenjem planskih dokumenata, kako od strane Narodne skupštine, tako i Vlade Srbije. On je takođe govorio o problemima u vezi sa javnim nabavkama i javno-privatnim partnerstvima.

Predstavnici TS Zlatko Minić i Miloš Đorđević prisustvovali su 20. aprila u Beogradu radionici koju je organizovao USAID u Projekta za unapređenje javnih nabavki. Teme radionice su se ticale revizije javnih nabavki u JLS, procene rizika u javnim nabavkama i analizi sistema javnih nabavki u 14 odrabranih JLS. Radionici su prisustvovali i predstanvici DRI, predstanvici 14 JLS i eksperti za procenu rizika i za javne nabavke.

Predstavnik TS Miloš Đorđević prisustvovao je 26. aprila u EU info centru u Beogradu, sastanku članova COELA-e, Radnog tela Saveta EU za proširenje i predstavnika Radnih grupa Nacionalnog konventa o EU. Na sastanku su koordinatori klastera 1, 4 i 6 Nacionalnog konventa o EU izneli svoje viđenje o opštem stanju i napretku Srbije u tim klasterima, nakon čega su usledila konkretna pitanja od strane članova COELA-e u vezi sa vladavinom prava, slobodom medija, pravosuđem i drugim bitnim pitanjima.

Misija OEBS u Srbiji i ODIHR su 21. aprila organizovali radionicu o Kodeksu ponašanja narodnih poslanika, kojoj su prisustvovali članovi Komisije za etiku i manji broj narodnih poslanika, usled toga što je istog dana održana i plenarna sednica Skupštine. Stručnjaci iz inostranstva su predstavili komparativna iskustva. Nemanja Nenadić iz Transparentnosti je govorio o mehanizmima koji postoje u Kodeksu, njihovim manjkavostima i dilemama koje proističu iz pojedinih odredaba. U vezi sa tim, on je predstavio analizu mehanizma za prijavljivanje povrede Kodeksa, načinu razmatranja tih prijavi, ulozi Agencije za sprečavanje korupcije i Etičke komisije i vođenju evidencija o povredama Kodeksa i izrečenim merama. Iako dilema može biti daleko više, one nisu u potpunosti vidljive, usled toga što propisani mehanizam za utvrđivanje povreda ne funkcioniše već godinu i po dana, istakao je Nenadić.

Misija OEBS u Srbiji je prethodno i 7. aprila organizovala seminar za narodne poslanike. Jedna od tema bio je i Kodeks ponašanja narodnih poslanika, kao i drugi antikorupcijski mehanizmi koji postoje u vezi sa radom Narodne skupštine. Nemanja Nenadić iz Transparentnosti je predstavio ključne odredbe Kodeksa, ali i obaveza koje narodni poslanici imaju na osnovu Zakona o sprečavanju korupcije i Zakona o lobiranju. U diskusiji je najviše bilo reči o obimu imuniteta narodnih poslanika i iznošenju optužbi za korupciju drugih lica u skupštinskim izlaganjima.

Koalicija PrEUgovor predstavila je 20. aprila publikaciju „Institucionalni barometar 3.0" koja predstavlja nastavak rada koalicije u želji da svojim nalazima doprinese reformama i konkretnim promenama u praksi nezavisnih državnih organa primenom originalne metodologije. Merenje institucionalne efikasnosti je bitan element procene napora države da postigne konkretne ciljeve, jer su upravo efikasne institucije preduslov za uspešno sprovođenje konkretnih mera i politika. Zlata Đorđević iz TS predstavila je nalaze istraživanja o Agenciji za sprečavanje korupcije. Ona je ukazala da su problemi u radu, uprkos malim koracima napred, i dalje nepromenjeni, te da kao osnovni problem ostaje manjak kadrovskih i materijalnih resursa. Kao deo problema navela je način na koji se biraju čelnici u svim nezavisnim institucijama. „Zaposleni u Agenciji imaju dovoljno znanja i mogu da rade svoj posao, ali samo rukovodstvo i politička klima je takva da se sprovodi samo ono što je striktno navedeno u zakonu. Agencija ne deluje proaktivno i ne koristi sve mogućnosti koje zakon nudi”, naglasila je Đorđević.

Transparentnost Srbija je na sastanku programskog saveta Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji 18. aprila preuzela koordinaciju radne grupe za Poglavlje 32 – Finansijski nadzor. U okviru ovog pregovaračkog poglavlja se prati napredak u sledećim oblastima: interna finansijska kontrola u javnom sektoru, eksterna revizija, zaštita finansijskih interesa EU i zaštita evra od falsifikovanja.

Na redovnom sastanku Evropske komisije sa nevladinim organizacijama iz Srbije u vezi sa reformom javne uprave, 20. aprila, Nemanja Nenadić iz TS je govorio o problemima u primeni Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, odsustvu efekata Zakona o lobiranju i nedovoljnoj javnosti procesa donošenja odluka, čak i u slučajevima kada su organizovani formalni mehanizmi konsultacija (javne rasprave, javna slušanja). U delu sastanka koji je posvećen fiskalnoj transparentnosti Nenadić je posebno istakao nemogućnost da građani utiču na definisanje budžetskih prioriteta. Nasuprot lošoj praksi na nacionalnom nivou, postoje brojni primeri na nivou gradova i opština koji pokazuju da je moguće obezbediti i veću javnost i veće učešće građana, naglasio je Nenadić

Na trećem sastanku mreže sekretara skupština gradova, opština i gradskih opština, koji je održan 27. aprila u Nišu, Nemanja Nenadić iz TS je govorio o transparentnosti lokalnih skupština i načinima da se ona poboljša. Sekretarima skupština je predstavio nalaze poslednjeg objavljenog istraživanja Indeksi transparentnosti lokalne vlasti (LTI), kao i pojedine primere dobre prakse. Takođe, Nenadić je učesnike upoznao sa novostima u vezi sa izradom nacionalne antikorupcijske strategije. Najzad, on je pozvao sve prisute sekretare skupština sa predlozima TS za unapređenje poslovnika o radu, kako bi se obezbedila veća javnost rada i to u pogledu javnih slušanja, prenosa skupštinskih sednica, objavljivanja podataka o radu skupštine, prisustva novinara, građana i privrednika i lobiranja.

Predstavnici TS Nemanja Nenadić i Zlatko Minić održali su trening za novinare na temu rasipanja javnih resursa. Ova obuka deo je većeg projekta koji Centar za istraživačko novinarstvo Srbije i TS sprovode u okviru projekta MATRA.

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom aprila. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U aprilu smo imali 157 objavljenih vesti o našim aktivnostima ili izjava predstavnika TS.

Na sajt TS, u segmentu „Inicijative i analize“, postavili smo nekoliko novih [analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima su i zahtev i odgovor u vezi sa spornim Zakonom o linijskoj infrastrukturi, o čemu detaljnije u poglavlju „Inicijative i analize“.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Nameštanje nabavki usluga održavanja sistema na naplatu karata i praćenje vozila

11. aprila 2023.

Tekst i snimci koje je objavio BIRN u vezi sa pokušajem nameštanja javnih nabavki za dosadašnjeg partnera grada Beograda su dragoceni iz više razloga. Naime, za nameštanje nabavki, ma koliko ono bilo očigledno na osnovu konkursne dokumentacije ili ishoda postupka, obično nema direktnih dokaza, kao što je ovde slučaj.

Konkretna situacija je ipak nešto drugačija u odnosu na većinu drugih nameštenih nabavki po razlozima i načinu na koji se vrši. Na osnovu objavljenih snimaka se može zaključiti da je glavni cilj nedozvoljenog dogovaranja budućih ugovora bio što bezbolniji raskid postojećeg dogovora sa partnerima Grada iz turskog „Kentkarta“, nakon odluke Grada Beograda o raskidu ugovora i očigledno nedovoljnom promišljanju mogućih koristi i štete usled toga. Nezakonita ponuda predstavnika Grada (šef kabineta Gradonačelnika i šef pravne službe JKP „Napлата prevozne usluge“ aktuelnim partnerima iz Kentkarta dodatno može da oslabi pregovaračke pozicije Beograda u eventualnoj arbitraži ili sudskom postupku u slučaju raskida ugovora.

Iz objavljenog razgovora se može zaključiti da je ponuda da se namesti tender nakon sporazumnog raskida ugovora o aktuelnoj saradnji usledila tek nakon što je propao prethodni dogovor da se Kentkartu pojedine

VESTI ISTRAŽIVANJA U FOKUSU O NAMA

usluge povere takođe kroz javnu nabavku, ali u pregovaračkom postupku, i da je zaključenje takvog ugovora bio uslov Kentkarta da pristane na sporazumni raskid postojećeg. Ispostavilo se da je prepreka bio izostanak „odobrenja“ „Agencije za javne nabavke, koja je pod ingerencijom ministarstva finansija“.

U stvari, očigledno je reč o negativnom mišljenju Kancelarije za javne nabavke, institucije kojoj Ministarstvo finansija, makar formalno, nije nadređeno (već samo Vlada Srbije). Prema Zakonu o javnim nabavkama, kada naručilac želi da sprovede pregovarački postupak bez javnog objavljivanja, mora da zatraži mišljenje Kancelarije i da obrazloži razloge zbog kojih smatra da bi takav postupak bio opravdan. Za sada je nepoznato na koji način je gradsko javno preduzeće obrazložilo potrebu za sprovođenjem ovog postupka i zbog čega je Kancelarija za javne nabavke dala negativno mišljenje. Naime, prema Zakonu o javnim nabavkama Kancelarija više nije obavezna da objavljuje ova mišljenja.

Takođe, eventualno negativno mišljenje nije prepreka da se nabavka raspiše i sprovede, ali su očigledno učesnici dogovora zaključili da bi to za njih moglo biti rizično.

Zbog toga je Transparentnost Srbija zatražila od Kancelarije za javne nabavke mišljenje u ovom slučaju. Pregovarački postupak se inače, prema Zakonu, može dozvoliti u situacijama kada samo jedna firma može da pruži određene usluge, usled nepostojanja konkurencije ili zaštite intelektualne svojine a upravo je ovo poslednje navedeno kao razlog za primenu pregovaračkog postupka u konkretnom slučaju.. Sve i da su ti razlozi postojali, može se postaviti pitanje odgovornosti gradskih vlasti za nastanak takvih okolnosti – na primer, da li je Grad Beograd nakon isteka važenja ugovora iz 2011. i pre zaključenja novog (25.3.2021) propustio mogućnost da postane vlasnik sistema za naplatu karata i praćenje vozila.

Pored nuđenja da se namesti budući tender, što je očigledno, u ovom slučaju su takođe nezakoniti bili i dogovori između predstavnika Grada i gradskog javnog preduzeća sa srpskim ogranakom „Kenkarta“ oko dodele ugovora u pregovaračkom postupku kao kompenzacije za raskid postojećeg ugovora, bez obzira na to da li za sprovođenje takvog postupka inače postoji neki razlog koji Zakon o javnim nabavkama prepoznaje.

Naime, postupci javne nabavke, pa i pregovarački, mogu se sprovoditi samo kada postoji potreba naručioca. Takva potreba ne može postojati ukoliko je i dalje na snazi aktuelni ugovor koji predviđa pružanje istih tih usluga. S druge strane, gradsko JKP „Napлата prevozne usluge“ je još 24.1.2023. u svoj plan javnih nabavki uvrstilo ovaj pregovarački postupak, a postupak javne nabavke je pokrenut već narednog dana.

Zbog svega toga, i pre nego što se o objavljenom tekstu i izjavama oglase predstavnici Grada i „Kentkarta“, već sada ima dovoljno razloga da se ovim povodom oglase Kancelarija za javne nabavke i Više javno tužilaštvo u Beogradu. Takođe je nužno da Skupština Beograda u novim okolnostima razmotri sve aspekte mogućeg raskida ugovora bez sporazuma, odnosno koristi i štete koja bi mogla da nastane po javne finansije.

Saopštenja

Izmeniti način izbora rukovodilaca nezavisnih organa

19. aprila 2023.

Zakonska pravila ostavljaju prevelik prostor političkim partijama za uticaj na izbor čelnika nezavisnih organa, ukazuje Transparentnost Srbija. Iako o izboru odlučuje većina narodnih poslanika – što je neizbežno – stranke imaju jedinu ili presudnu reč i u fazi kandidovanja.

Na današnjoj sednici Narodne skupštine biraće se izborni članovi Visokog saveta sudstva (VSS) i Visokog saveta tužilaštva (VST). Takođe je predviđen izbor Zaštitnika građana, članova Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, kao i predsednika, potpredsednika i članova Saveta Državne revizorske institucije (DRI).

Kada je reč o izboru Zaštitnika građana zakonska pravila su nelogična. Kod izbora rukovodstva DRI zakonska procedura je nepotpuna, a praksa pogrešna. U slučaju Zaštitnika građana, Zakon propisuje obavezu raspisivanja javnog poziva, ali potom predviđa odabir kandidata isključivo među onima koje predloži neka poslanička grupa. Kada je reč o rukovodstvu DRI, zakon predviđa samo to da skupštinski Odbor za finansije predlaže kandidate, ali ne i raspisivanje javnog poziva na koji bi se javili zainteresovani. Umesto toga, još od izbora prvog sastava Saveta DRI (2007) ustaljena je praksa da kandidate predlažu poslaničke grupe. To je nelogično, jer po zakonskim rešenjima funkcija Zaštitnika građana je nepolitička, dok je DRI, između ostalog, nadležna da vrši reviziju i kod političkih stranaka.

Za izbor članova Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, Zakon predviđa organizovanje javnog konkursa, ali ne i kriterijume za odabir među onima koji su se javili. Tako se u praksi dogodilo da je Odbor za finansije, nakon razgovora sa kandidatima predložio četvoro koji su dobili najveći broj glasova. Iako predloženi kandidati nesumnjivo ispunjavaju uslove, ovakva procedura ostavlja javnost bez uverljivog odgovora na pitanje zbog čega su poslanici smatrali da su oni bolji od ostalih.

Sličan problem uočen je i kod postupka za izbor „istaknutih pravnika“, odnosno izbornih članova prvog saziva VSS i VST, predviđa odlučivanje u nekoliko koraka. Samo neki od članova Odbora su javno izneli razloge zbog kojih su dali ili uskratili podršku određenim kandidatima.

Uprkos izričitoj zakonskoj odredbi prema kojoj se razgovori sa kandidatima i javno slušanje vrše „uz učešće stručne i opšte javnosti“, priliku da postave pitanja kandidatima su imali samo narodni poslanici i predstavnici organizacija koje je Odbor za pravosuđe odlučio da pozove. Usled toga je ostalo nedovoljno razjašnjeno kakav je stav kandidata u vezi sa nekim od pitanja o kojima će odlučivati budući pravosudni saveti, a koja nisu dovoljno uređena zakonima (obim javnosti rada, postupanje po prijavama protiv članova Saveta).

Štetne i neobrazložene izmene akata EPS

6. aprila 2023.

Izmene osnivačkog akta i Statuta JP Elektroprivreda Srbije imaju veoma štetne posledice na primenu antikorupcijskih zakona u najvećem srpskom javnom preduzeću, upozorava Transparentnost Srbija. Pored toga, ključni razlozi nisu obrazloženi, a pravni osnov je sporan.

Odluke Nadzornog odbora EPS od 4.4.2023, kojim se menja Osnivački akt i Statut, kada stupe na snagu, dovešće do toga da se na EPS više ne primenjuje Zakon o javnim preduzećima.

Ubuduće, ni direktor ni članovi Nadzornog odbora EPS neće imati status javnih funkcionera, što znači da neće biti u obavezi da podnose izveštaje o imovini i prihodima, iako će raspolagati javnim sredstvima veoma velike vrednosti (365.105.090.000 dinara, odnosno oko 3,1 milijarde evra, prema podacima iz izmenjenog osnivačkog akta). Više neće postojati obaveza da se direktor bira na konkursu. Tu zakonsku obavezu Vlada Srbije ni u proteklih 9 godina (nakon smene Aleksandra Obradovića) nije poštovala. Inače, promena statusa preduzeća nije bila prepreka da se obaveza sprovođenja konkursa propiše novim Statutom.

Kada je reč o javnim nabavkama, EPS će izgubiti status „javnog naručioca“, tako da neće imati opštu obavezu sprovođenja nabavki na osnovu zakona, već samo u vezi sa pojedinim delatnostima. EPS više neće biti podvrgnut nadzoru ministarstva privrede ili bilo kog drugog ministarstva. Smanjiće se i transparentnost, jer EPS više neće objavljivati program poslovanja i tromesečne izveštaje o njihovoj realizaciji. Takođe, EPS više neće imati ograničenja da troši sredstva za donacije i sponzorstva, što širom otvara nove kanale za politički dirigovano rasipanje javnih resursa.

Bitno je napomenuti da je ovakva transformacija EPS pravno moguća jedino ukoliko se nesumnjivo utvrdi da to preduzeće „ne obavlja delatnost od opšteg interesa“. Zakon o energetici, koji određuje delatnosti od opšteg interesa u ovoj oblasti, donet je još 2014, a poslednji put menjan 2021, tako da je ostalo nejasno po kom pravnom osnovu i iz kojih razloga se promene, ako su zasnovane na tom zakonu, vrše tek u aprilu 2023. Štaviše, stručne službe EPS su, kako se može videti iz izveštaja sa sednice NO, iznele stav da da je EPS i dalje obavezan da primenjuje Zakon o javnim preduzećima.

Inicijative i analize

Sporni zakon posle tri godine stavlja se van snage

28. aprila 2023.

Sporno Zakon o linijskoj infrastrukturi (pun naziv Zakon o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju“, koji je usvojen početkom 2020. godine biće stavljen van snage u junu, navodi se u odgovoru [na zahtev](#) koji je TS dobila od Ministarstva građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture.

Ovaj zakon je Vlada predložila samo mesec dana nakon što je usvojen novi Zakon o javnim nabavkama, otvorivši tako put da iz primene tog zakona izuzme sve najvrednije projekte (BG metro, autoputevi, modernizacija pruga). I ovaj zakon, kao i njegovi prethodnici, poput onog koji je donet u vezi sa projektom „Beograd na vodi“ i koji je poslužio kao uzor u nekoliko kasnijih slučajeva, sledio je naopaku logiku – ako je nešto „od posebnog značaja za Republiku Srbiju“, onda će se u vezi sa njima ugovarati uz primenu pravila koja u manjoj meri obezbeđuju zaštitu javnog interesa (pre svega u smislu transparentnosti i konkurencije).

Evropska komisija je već u izveštaju iz 2020. godine ukazala na to da zakon nije u skladu sa pravnim tekovinama EU, a na potencijalno štetne posledice njegove primene, zbog ograničavanja konkurencije i transparentnosti, naša organizacija je ukazivala u više navrata.

Na loše odredbe ovog zakona ukazala je i Agencija za sprečavanje korupcije, u januaru 2023. godine, u „[Analizi](#) rizika od korupcije u zakonima koji dozvoljavaju mogućnost da se nabavke sprovede bez potpune primene Zakona o javnim nabavkama“. Agencija ja Ministarstvu građevinarstva tada uputila [inicijativu](#) da se zakon izmeni.

Ministarstvo je u [odgovoru](#) TS navelo da je pripremio Zakon o o prestanku važenja Zakona o posebnim postupcima radi realizacije projekata izgradnje i rekonstrukcije linijskih infrastrukturnih objekata od posebnog značaja za Republiku Srbiju i da se njegovo usvajanje u aparlamentu očekuje u junu. Svi projekti čija je realizacija u prethodne tri godine započeta primenom spornog zakona, okončaće se po tom zakonu.

Mediji

Previše moći za jednu osobu

Nova, 28. aprila 2023.

Ministarki rudarstva i energetike Dubravki Đedović data je saglasnost za obavljanje druge javne funkcije, kako bi mogla da bude imenovana za jedinog člana Skupštine Elektroprivrede Srbije. Ovim su joj data velika ovlašćenja. Iako za sad Đedović nije u sukobu interesa, postoji velika verovatnoća da se to uskoro promeni, kaže za dnevni list „Nova“ Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija.

Na sednici skupštinskog Odbora za administrativno-budžetska i mandatno-imunitetska pitanja, pod tačkom tri dnevnog reda, našao se zahtev ministarke rudarstva i energetike Dubravke Đedović da joj se da saglasnost da obavlja još jednu javnu funkciju, što je inače zakonom zabranjeno, osim u izuzetnim slučajevima.

Razlog je to što je odlukom Vlade Srbije 25. aprila Đedović, nakon transformacije javnog preduzeća u AD, postavljena i za jedinog člana Skupštine akcionara EPS.

Njen zahtev je odobren, a protiv su bila samo četiri člana pomenutog odbora: Dragana Rakić iz Demokratske stranke, Radmila Vasić uz Dveri, Vojislav Mihailović iz POKS i Slaviša Ristić iz Ujedinjenih.

Nakon ove odluke, ministarki je potrebna i saglasnost Agencije za borbu protiv korupcije.

Da li je Đedović u sukobu interesa

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić ovim povodom za novine “Nova” kaže da je Zakon o sprečavanju korupcije postavio kao pravilo da javni funkcioneri mogu obavljati samo jednu javnu funkciju, a da su sve ostalo izuzeci i moraju biti odobreni.

“Razlog za limitiranje je pre svega mogućnost da dođe do sukoba interesa. Na primer, ne možete istovremeno biti poslanik i ministar, jer zakonodavna vlast kontroliše izvršnu, pa ne možete kontrolisati samog sebe. Drugi razlog za ograničavanje je to što se postavlja pitanje da li jedan čovek može istovremeno da se posveti obavljanju dva posla. U ovom trenutku ministarka energetike ne bi bila ni u kakvom sukobu interesa kao članica Skupštine EPS, jer ministarstvo kojim rukovodi formalno nije nadređeno EPS-u”, kaže Nenadić.

Međutim, sukoba interesa bi moglo biti u bliskoj budućnosti. "Jer je u pripremi novi zakon koji se odnosi na upravljanje preduzećima u državnom vlasništvu. Nacrt ovog zakona je objavljen prošle godine i on je veoma sporan, jer ukida neke antikorupcijske mehanizme u javnim preduzećima. Tim nacrtom predviđeno je da nadzor nad radom svih preduzeća u državnom vlasništvu vrši Ministarstvo privrede, a kad je reč o preduzećima iz energetskog sektora onda bi to bilo resorno ministarstvo. Ako ovaj zakon bude usvojen, onda bi Đedović bila u sukobu interesa, jer bi nadzirala preduzeće u kojem ona sama donosi neke od ključnih odluka", navodi Nenadić.

Previše moći za jednu osobu

Inače, Đedović će biti jedina članica Skupštine EPS, a imaće prilično velika ovlašćenja. Ona će birati članove Nadzornog odbora, koji će dalje birati direktora EPS. Na listi njenih ovlašćenja u Statutu EPS se navodi i sledeće:

"Odluke o povećanju ili smanjenju osnovnog kapitala i o svakoj emisiji hartija od vrednosti. Statusne promene i promene pravne forme. Osnivanje i gašenje ogranaka Društva, kao i ulaganje kapitala. Sticanje i raspolaganje imovinom velike vrednosti. Raspodela dobiti i pokriće gubitaka. Usvajanje finansijskih i izveštaja revizora. Naknade članovima Nadzornog odbora, uključujući i naknadu u akcijama i drugim hartijama od vrednosti Društva. Izbor revizora i naknade za njegov rad. Procena vrednosti kapitala Društva. Utvrđivanje cena u skladu sa zakonom".

Nenadić kaže da je previše moći dato jednoj osobi. "I ukoliko ta jedna osoba pogreši ili previdi, nema koga da na to ukaže. Bilo bi svakako smislenije da je prihvaćen predlog nekih stručnih tela u EPS da Skupštinu čini više ljudi. Prosto, više očiju bolje vidi", zaključuje Nenadić.

O ukidanju konkursa za direktora EPS

Svakako najveća promena u Statutu EPS jeste to što direktora sada bira Nadzorni odbor, a Nadzorni odbor bira Skupština, odnosno Đedović.

"Pošto se Zakon o javnim preduzećima više ne odnosi na EPS, nema obaveznih konkursa za izbor direktora. Posebno je iritantan komentar ministarke na ovu primedbu: „da Nadzorni odbor može da sprovede konkurs“, iako to ne piše u Statutu. Naime, Statut je usvojen upravo na predlog Ministarstva. Da je postojala želja da se obezbedi izbor direktora u konkurentnom postupku, to je moglo da se propiše u Statutu. Činjenica da takva odredba nije predložena, a do sada je postojala kao zakonska obaveza, zato se opravdano tumači kao namera da se od konkursa odustane. Ni to, na žalost, nije ništa novo kada je reč o politici Vlade Srbije u odnosu na preduzeća u državnom vlasništvu, jer direktori nisu postavljeni nakon konkursa ni u velikoj većini preduzeća gde takva obaveza i dalje postoji", kaže ovim povodom Nenadić.

